

Systemy organizacji teatrów w Europie

Streszczenie

Celem mojej prezentacji zatytułowanej *System organizacji teatrów w Europie* było zwrócenie uwagi na różnorodne modele organizacji, funkcjonowania i finansowania teatrów europejskich.

Nie ulega wątpliwości, że teatry to organizmy bardzo precyzyjnie zbudowane, często skomplikowane, nieporównywalne, jeśli chodzi o kategorie czysto formalne. Omówione systemy są związane bardzo ściśle z historią i tradycją teatralną danego kraju, a także uwarunkowaniami polityki kulturalnej będącej częścią większych systemów, np. socjaldemokratycznej polityki w krajach nordyckich, anglosaskiej tradycji przywiązania teatrów do sektora prywatnego czy federacyjnego modelu austriackiego skupionego jednak na bardzo silnym centrum, jakim są teatry Wiednia.

Prezentacja wybranych modeli organizacji teatrów skłania do refleksji nad specyfiką życia teatralnego w danym kraju, w tym: modelem funkcjonowania teatru narodowego, liczbą sal teatralnych, czy ilością sprzedanych biletów. Moja wypowiedź przez zastosowaną metaforę porównania organizacyjnych systemów teatralnych do elementów biosystemu miała na celu zwrócenie uwagi, że struktury organizacyjne nie powinny prowokować do oceny wartości artystycznych tego czy innego teatru, co czynią niektórzy badacze.

Obiektywnym pozostaje np. fakt, że Svenska Teaterförbundet (Szwedzki Związek Teatralny) podaje, że w Szwecji co roku sprzedawanych jest około 6 milionów biletów na przedstawienia teatralne, a nie ich wartość artystyczna.

Zastanawiając się nad wieloma społecznymi i merytorycznymi uwarunkowaniami funkcjonowania takiego czy innego systemu teatralnego, dochodzę do wniosku, że cechą współczesnych systemów teatralnych jest coraz bardziej skomplikowany modus relacji zachodzących między elementami tworzącymi ów system. Teatry są organizowane na różne sposoby i przy wykorzystaniu różnych dróg ich finansowania, te hybrydalne czy raczej funkcjonalne systemy organizacji, jak np. wspólne przedsięwzięcie zespołu miejskiego teatru i niezależnych grup teatralnych, tzw. model hildesheimski, zdecydowanie sprawdzają się lokalnie, gdy tymczasem cały niemiecki system organizacji teatrów przeżywa kryzys. Wolfgang Schneider wraz z Christopherem Balme posługując się pojęciem system teatralny, wskazują najpierw na system finansowania tej czy innej grupy teatrów. Zastanawiając się na perspektywami nowoczesnego teatru, łączą system teatralny z agendą polityki kulturalnej, postulując zmiany i reformę nie tyle samego systemu, co jego poszczególnych elementów, wśród których wymieniają:

zbyt znaczące przywiązanie teatrów do dotychczasowego *status quo*, brak kontaktu z młodzieżą i wieloetniczną publicznością, zaniedbanie współpracy z teatrami amatorskimi i tzw. niezależnymi. Niemieccy badacze teatru zwracają uwagę na doniosłą rolę planowania w sektorze, które otwiera perspektywę rozwoju szczególnie mniejszych scen miejskich i teatrów krajów związkowych. Stagnacja i równowaga poziomu, czy to artystycznego czy finansowego, jest bowiem wrogiem rozwoju.